

АТТЕСТАЦИЯ ЧҮНҮ КӨРГҮСКЕНИЛ?

«РАФ»-ТЫҢ АВТОБУСТАРЫ

ЛАТВИ ССР. Елгавада СЭНП-нің XXV съездіне атты бичи автобустар кылып «РАФ» дээр завод ону беш чыл-биле чамыт бұдуругуе чери болур.

Дина таарымчалык болгаш идегелик 50 автобустар заводтун хаалганында хунуң-не үнүп турар. ЧУРУНТА: аптариниң иол конвейер.

Б. КОЛЕСНИКОВТУҢ ФОТОУ. СЭТА-НЫҢ ФОТОХРОНИМАЗЫ.

амгы үеде боттарының лекторларын хой ыргыгыр пунктуларда, мал чери белеткеп турар бригадаларда быжыгалаан.

«Билиг» нитилелинң район организациязының ажилында чамык эки чүдөлөргө чөдөстөтүр теспөстөр база бар. Эртемниң коммунистке, философияга, политиктик экономикага, кушкультура болгаш спорт темасына хамаарыштыр лекциялар номчуттунамай турар. «Мөрөн» болгаш «Нарин» советтөрда эге органиацияларның лекторларының номчуп турар лекцияларының чамдыкы амгы үениң бетелдеңгеге дүүшпөс деп аттестация комиссиясы тунелди кылган. Нитилелинң район органиациязының баштаар чери лекторларын ышгаллазы чоруп турар амгы үеде арай сула ажыдагы эге органиацияларда практиктик дуаны чөдиреп хөмөгөдери алаа өки.

И. НАЗЖАЙ, «Билиг» нитилелинң республика органиациязының референти.

«Лекция пропагандазының байдалы болгаш ону экижерди хөмөгөдөр дугайында» СЭНП ТК-ның доктаалың амгыралга ботландыр дөш Эр-ани райоңда «Билиг» нитилелинң органиациязы азык ажылдарын ботландыр турар. Нитилелинң он эге органиациязында 217 кижилар тутунган, оларның хой кезин дуржулгалык пропаганда ботгаш лекторлар. Районуну ажыл-агыйның бүгү азырларының болгаш култура-чырыдышкын чөдөрлөһүн ажылдакчылары нитилелинң кижигуңнери бөоп турар. Партия, совет органдарының 46 ажылдакчылары, 9 юрист, көдө ажыл-агыйның 76 специалист, улус өредилегинң 48, медицинаның 25 ажылдакчылары чөдөрүңга лекция, беседаны доктаамал номчуп, партия болгаш чазактың иштики база даштыкы политиканың ажыл-агый чоннарга тайылырлар чөдөрүң турар.

«Билиг» нитилелинң район органиациязының президиуму бөдүнүң ажылдын план ботлар чорудуп, методиктик семинарларын ажилын өй-өй-

ле чугаалажып көрүп турар. Инда «6 секция» доктаамал ажылдап турар. Нитилел-политиктик, педагогика, көдө ажыл-агый, медицина, күрүне болгаш өргө-хөйүлү, шери-патриоттук бо секциялар чыл дургузунда доктаамал ажылдап келген. Инчаарга медицина, нитилел-политиктик болгаш көдө ажыл-агый секцияларының (ууртукучлары Д. Х. Ооржак, Р. И. Калдар-оол, Н. К. Берга) ажы-зы деп-деси чорутууну турар болгаш дөштөгү. Бо секцияларын лекторлары номчуп турар лекцияларының тематиказын доктаамал чарып, партия болгаш чазактың хүлөөп алган доктаал-шентирлерин чонга дүргөп таңиштырып чөдөрүң турар. Оларнын партия болгаш хөй-нирти органиациялары-биле харылазазы быжык.

«Билиг» нитилелинң район органиациязының кижигуңнерин, ылангыч көдө ажыл-агый секциязының лекторларының чон ортузуңга тайлыр-массалык ажылды доктаамал чорудуп турары районун экономиказын быжылгавыңга, планын оона-

ларын болгаш белеткен хүдөөдөрүн күүсөдиринге эки салдарын чөдөрүң турар. Район чарык чыла мал өстүреринин планын бүгү чүзүн айы-биле ажыр күүсеткен. Көдө ажыл-агый продуктуларын бөдүреринң болгаш күрүне сазарының талазы-биле планын оонадалар эки күүсеттинип турар. Чарык чыла күрүнеге сут сазарының планы 137,4 хуу, ээтин — 103,8 хуу, а дук сазарының планы 3,1 катап ажыр күүсеттинген.

Лекция пропагандазы

Ажылчы чоннарга номчуп турар лекцияларының саны көдөргө болгаш шынары эки-жөз. Бо чылдын 5 айларының дургузунда 480 лекция номчуттуңган. «Чаа өрук» болгаш Ленин атты совхозтарда, район өмнөдөгүндө, ортумак школада эге органиацияларының лекторлары кварталдап тургускан график ботлар чон мурнуну лекцияларын номчуп турар. Район органиациязының

баштаар чери амгы үеде бүгү лекторларын аттестация-шыгалаанын чорудуп турар. Дуржулгалык лекторларын тургускан аттестация комиссиясы 5 айларын дургузунда яны-бүрү тематика талазы-биле 73 лекторнун номчуп турар лекцияларын сайгарып чугаалашкан. Комиссияның кижигуңнери сайгарган лекцияларын хамаарыштыр рецензияларын бижигилээн. Ол ажылдарда лекторларын номчуп турар лекцияларын нити шынары, чөдөр болгаш

жетпес талаалары долу анализтерин турар. Анализтерин темалар айы-биле нитилелтирин тунөшөп, лекторларын хурадаларыңга чугаалажып көрүп турар. Ол чорук анык лекторларын мергежеринге, чогадыкчы бөд-биле ажылдарыңга дуалап турар. Лекторларын шыгаллазынга эми Р. Калдар-оолдун «Алкоолам болгаш оң хоралы» деп темалык, зоотехник М. Яндиктин «Хой ажылы

болгаш районга шөө малды өстүреринин перспективаны, башкы И. Илалын «Амгы-ралдын совет хөйири», партия райкомунун секретары Д. Боржактын «Амгы үедеги Кылат», райкүөкомунун иштики хөкөкөт кидивиниң начальниги Д. Кызыл-оолдун «Совет хөйүлү-дүрүмнүн камгалалы» деп темалык лекциялары бөдик үнелелди алган.

Лектор кадрларын белеткээр талазы-биле районда чамдык ажылдар кылдынып турар. Бүгү лекторларын идеятеоретиктик денелен болгаш методиктик мергежилен бөдир сорулга-биле чыл эгелден бээр район төүңгө бир, бөдүктер айы-биле ийя семинары артырген.

Районуну Култура бажы-жынның чанында үш факультеттиг улусчу университет ажылдап турар. «Өг-бүдөгө кижигилде» факультетинде — 67, «Култура болгаш уран чүүле» — 32, «Кижик, мораль болгаш өрге» деп факультетте 50 хире диннакчы бар. Бо университет доктаамал ажылдап келген. «Билиг» нитилелинң эге органиациялары

УЛАМ БЫЖЫГЛААР

Конгар Тюлюшевчи Серен үшкү туду-монтаж өргөдөлгө оң ийи чыл ажылдап. Ол айна ажылдап келген газозащитниктеринң мергежилен чөдөрүң алган. Ол «Кымыл туду» өргөдөлгө Ч. Дюңгантың бригадасында ол үш чыл чөдө берген. Ол чаа коллективке келген, бөдүнүң чүгө эки талааларын көргүзүп, социалисттик чарыкы чөдө эвес уда тилекчи бөоп турар. Ол ам бөдик мергежилди кыныкчы агарган. — Конгар Тюлюшевчиңе мяк идеген бөдүр. Ол кылдыг-даа даалганын мыйла-а хуусаазында, эң эки шынарың кылдыр күүсөдир — деп, бригадир Ч. Дюңган чугаалап турар. — Бистин амгы тудуууеда — наймсаалдың дөрткү микрооронуңда шолоңың тудуунда монтаж ажылдарында хөй. Маңа республикада оң баштайгы өшпир чөдөр — бөсейини база тудар болгай. Бо чугула тудууну ажылга кииреринге К. Т. Серен шынаш муракчылар боттарының чөдөрлөгү үзүн киирерлер, ЧУРУНТА: К. Т. Серен. А. ЗАЩЕВТИНҢ ФОТОУ.

Оңу беш чылдын планна-рын чөдөрүңнүн күүсөдиринге бөдик сагылга-чүрүм, кижик бурзуу болуңга даалган хөдө дөш харысаалгалык болгаш өгөдөлгө бөдүр чугула ажыр-дуалык. Бо талазы-биле чон ортузуңга идея-политиктиг кижигилдеге айылды күштедирер айтырыг кааба-биле тургустууну, кижигиле күш-ажылды коммунисттик бөд-биле ийор илалдыр кижигилден өстөтпөдөр алар. Бо болза СЭНП ТК-ның идеология политиканын-кызындыгеллик ажылды эки-жөз дугайында доктаалының ил өгөдөлгөдөрүн бирээн бөдүр турар.

Бистин Бүрөн-Бай-Хаак суура сагылга-чүрүмү ларылы-биле ажылдар, чонуну байлаан оорган, самгылар ийи-чагыга кижигиле бар бөдүр артынаын. Администрация органиацияларын нитилел корум-чүрүмү база күш-ажылдын сагылга-чүрүмү үрөдөр-биле шыгың демсекиринң эвээн эвес кемчегерин ап чоруткан. Ажыл хуну эгер, арагалар кижилер-биле ажылга специализирин болгаш бригадирлерин ролу кончуг уруг болур, чүте диле олар боттары-га хамааржыр участоктарда

болгаш оон-да өскөлөһүн өг-бүдөлгөрдө байдал ыңдыг. Мызыгык байдалды көдө Советтин, хой-нирти органиацияларының талазында өргө-хөйүлү дүрүмдерин хажытпалың баш уаур хөмөгөдөр, чонуну чуртуп турар чөдөрүнң айы-биле кижигилдеге ажылдарын четпес чорудуп турарынның хөдөчү деп санаар аңаар. Арагалашкыдан өмнөдир-биле көш кижигиле үш ай хуураалы чоруткан. Чамдык кижигиле алгоголизмге уаур үр хуураалыг өмнөгө чүрүзүң өргөш келген.

Эки тура улусчу дружина-мында 27 кижигуңнерин 12-эн коммунисттер, 8 кижик көдө Совет депутаттары. Дежурнылаашкының график ботлар хун бурдө эрттирчэ турар. Дружинисттерде Г. Кебеков, В. Елчи, М. Колесников олар даалган хүдөөлөһүн ак сетилди күүсөдир турар. Дружина командалы арагалашкыны сөйлөкө «Олар бистин ажылды-амгыралдыг шайталың турарлар», «Тө» деп хави солунарын доктаамал үндүрүп турар. Хөдөжөннөр чөдөдө хави чөдөрлөһүн чүрүм үрөдөр-кирерин сайгарар, корум-чүрүмү эки эвес өг-бүдөлгөгө дуулаар ажылды багай эвес

Чагаа

парлаттынмаза-даа ТУСКАЙ ЛАРӨКТҮ АЖЫТКАН

Бо чылдың апрельде редакцияга Өвүр районда чыдаа колгон. Хаңдагавты суурун № 2 азы-чөм сазында бир шыл арага салдып алырда ийи куруг ийи дуккап турарын ол чагаада шүтүмчүлөү.

Шыл саво дуулааан дөш Өвүр районуну 2880 рубльге штрафталган турган. Ол бөдүнү дугаар дөш чондай шылды миңаар киирип ап турганынң илеретин автор бөлгөш.

Улус депутаттарының район Советинң күүсөдөрүн дугаарың ораалакчы Ч. Шүдүу-Маадыйрнын ук чагаага хамаарыштыр редакцияга дыңатканы:

Райпо баштаар чөдөрүнң июль 15-те болган хөй кижик киркынчиг хураалы редакцияда келген чагааны сайгарып чугаалашкан. Чагаада бижиттинген фактылар бөдик-датынган.

Райпо баштаар чөдөрүң амгы үеде кондан шыл хүдөөп алыр тускай ларөктү тургускан. Садыжы К. Бай-Карам хурадал шындыкы сагылдырлан.

ОНЗАГАЙ ПРОДУКЦИЯ

Кажан Топ телевидение космонавтылар Вадымир Ляхов биле Валерий Рюмин олар чемпион турда дамчыдылга чөдөрүңгө, Молдавияның азы-чөм үлөтүрүңк эртем-шынчылык институтунуң эртемденнери болгаш Кипинисттик консерва заводунуң ажылдакчылары боттары-ның ылангыч чүдөү — сульфидамыл күргөдүйүшкүн-биле бөдүргөн продуктуларга чөдөрлөһүн арга чөк болгалар. Ындыг азы-чөм най-гамчыктык чагай амдыгың, кан.

Хөдөжөннөр чөвүлелинде ДУРЖУЛГАЗЫН СОЛУШКАН

СЭНП Барын-Хөмчик райкомунуң хөдөжөннөр ортузуңга ажыл чорудар килдизи «Барлык» болгаш «Дон-Терезин» советтөрда хөдөжөннөр чөвүлелеринң кижигуңнерин дуржулга солчулгузын органиастаан.

«Барлык» советтөүң хөдөжөннөр чөвүлелинң кижигуңнери «Дон-Терезин» советкока аалдан чөдө чугула ажылче хөдөжөннөр. Олар инда хөдөжөннөр чөвүлелинң амгы-биле танымал, ылангыч чонуну чуртуп турар чөдөрүнң айы-биле култура-массалык, кижигилдеге ажылды канчаар чорудуп турарын сонугаан. Агиткватираларга аалчылары чалаан. Ынча булуңнарын дерип тургусканы, план ботларга ажыл-

дарын чорудуп турары содору болган. Суур чагай-жылдыгында, нога өстүр-парникте ажылга хөдөжөннөрнүң киржалгези улуг.

Уруглар кижигилдиге кичээлериң төүңгө тургузуп, оларнын чөдөрүң дымнагызын шыл органиастаар, мал чөдөрүн белеткелинин үеңде бо чугула ажылче хөдөжөннөрнү органиастаар талазы-биле ажылдарын ийи советтөүң хөдөжөннөр чөвүлелеринң кижигуңнери дугуруң чугулаажып, боттарының аразында социалисттик чарыкты улам калбартырып шиптирлээн.

С. ЗРЕС-ООЛ.

ОДАРАДЫП СЕМИРТИЛИ

Бия-Хөмдө Эрбентин чаа-лагарында малчынар көчүп чөдө берилээн. Сөвкөһүн, Амгы болгаш өскө-даа чөдөрлө хөйкү моданар хөй. Шүтүзү-ла «Кымыл таравачын» советтөүң хөйнуулары.

хөдөрүң чөс башта-ла 85 хурааны меңди алган. Хөйүң чөдөр семиртилгези аныкыр дөш малчынар одаларын, суттагы шыл таарыштырын турар.

Ачылыгда чаадалаан хөй-жуларың аразында ошаңкан ажылдыга хандышкылыг анык малчынар эвэс эвес. Оларнын бирээнге көмөчү Николай Беленнини, оң каадын Саачык Долгарын хамаарыштырып болур. Баалгалың профессионал-техниктер учушкының механизатор-хойжурлар белеткээр салыры олар чөдөрүңнүн ил дөштөгү малчылар бергенер. Анык хөйкү өг-бүдө-

500 баш хөйкү кадарты турар, оң бирээнден-не орту-маа-биле 3 кг 500 грамм дукту кыргып алырын хүдөөлөһүн, ону күүсөдиринң аргалары бар.

Эрбентин чаадаларында малчынарча хөй, оларнын ил сорулузы — нитилел малын эки оларларды семирттирер болур. Ол ышпан ишпантаалашыга хөйжурлар хынамчалык белеткенин, сөгкө кезеринче өгөдөн киршиктер.

ЧУРУНТА: (солгай талаан) хөйжулар Сайын-Белен Ондар, Бириняма Ондар, Кидыр-оол Ондар. О. ОХЕМЧИКТИНҢ СОУ БОЛГАН ФОТОУ.

Идеология ажылының дөштөгү дээш

күш-ажыл чүрүмү үрөдөр-биле хун бүрүңгү ажылды чорудуп турар болгай.

Назы четээндерин хайгарал чок чөрү, көм-хөкөр үлөдөр чөдөрүң улуугаар ажылче үрүдүчү кичээлди өгөдөлгө. Хөдөжөннөр чөвүлели эки тура улусчу дружина, ош хуну сүдү, ада-не комитетди, депутаттар суурда чуртакчы чон болгаш назы четээннөр ортузуңга кижигилдеге ажылдарын ам-даа четпес чорудуп турар дээрин хынадалар көргүзүп турар. Бисте профилактика ажылдын кошнаандан үчөдө кирген он үш ышпан четээннөр бар. А көдө Совет девисчээринде 16 өг-бүдөлгө корум-чүрүм талазы-биле эки эвес деп көргөш, тусый үчөкө ийриген. Ол болза боттарының азы-чөдөрүң кижигилден, социалисттик нитилел амгыралмынң дүрүмдерин хажытпалыңга чөдөрүң. Хоралың азы-чага чанчыгырың, эки амгырал сүрөһүңгө кончугул турар өг-бүдөлгөдөр. Хамаарышлар Александр Шумининиң, Дина Дюдыниниң, Сөдүй-оол Кара-Салдын, Прасковья Кобылякынның, Серафима Долгарын, Васильям Ляминиң

чорудуп турар. Ол ышпан И. Козырова, В. Сапина, А. Казанова, Н. Шумихина дөш ышпан арагага сундуугу, уруг-дарымың кижигилдигезиче сагыш салбас хөдөжөннөрнү эки сургаар хөмөгөдөр алганшкыдан оларнын корум-чүрүмү соолгү үеде чугарткан. Ол чөвүлел суур чагайыңдыгызын, яны-бүрү делгелелери болгаш оон-даа өскө ажыл-чорудугаларын органиастаарыңга идея-лиг киржиң турар.

Улус ажыл-агый планын болгаш социалисттик хүдөөлөгө күүсөдиринче ажылды чөвү органиастаар болгаш мобилиастаар база корум-чүрүмү быжыглар хөдөжөннөр билдирчө көдө Совет ап чорудуп турар. Ол амгы СЭНП ТК-ның доктаалың өгөдөлгөдөрүңгө дууштур моон сонугаар улам күштедирбөшкө, нитилел корум-чүрүмү, социалисттик хөйүлү-дүрүмү сагырың улам бажымытырары чугула.

Г. СОЙНОВА, Каа-Хөм районунуң Бүрөн-Бай-Хаак көдө Советинң күүсөк даргазы.

КОКТҮГ, ШЫКТЫГ ЧАЙЛАГЛАРДА

«Х Улуг хурал» советтөүң 56 кодан хөү, 400 чыгам баш чылгыз болгаш 250 ажыл төвөң чөм өштүт, серин чаадаларда четкен. Бо чылды кабылда чаадала өрт-сиген эки үнең, мынчанга малчынар тура-сорукут, бөдик көдөрүңшкүнүңг ажылдап турар. Советтөүң Оттук-Даш сүт-баран фермазының коллектив чыл бүрдө

Өден-Шөдүн залгем оларынга чаадалар. Ферма чаадалага четкен сөөдөл сүт көдүдөр немежин, саалчылар, кадарчыларың ажылды тунелди экижиң турар.

Анык өскө каларчымы Сат Бахан-өөк 100 ажыл баш индөөн чугурган, Орта-Хөмдө чаадалаа көчүп четкен.

Н. ОЙДУП-ООЛ, Кызыл район.

Хөдөгөлди хандырап дээш

Тамыла Тока атты советтөүң ажылчы кооперация бо чылдын бирги чарык чымынң планын оонадалан ажыр күүсеткен. Үүрөкчөп сазар баран саарылгалың планы 101 хуу күүсеткен, азы 844 муң рубльдык бараның чонга сазар тургаш. 1 муң рубльге ажыр ботталырган.

Советтөүң ажылчы кооперацияда үр чылда ажылдап келген улусчулугу садыжылар

хөй. А. Архипова, Н. Аветайкина, Н. Петрова ышпан садыжылар чуртакчы чонуну хүндүткелди боттарының кызымак күш-ажылы-биле чаалап алган. Чарык чыла социалисттик чарыктын тилекчиңи № 1 азы-чөм марганын болган. Оң өргөдөлгөдөр Т. Окунева — улусчулугу хөдөрүңгө садыжы. Арга-мергежилди азы-чөм садыжыларга ол күдөдүн-биле дамчылып берип турар. Бо бригадала

үш садыжы бар. Олар чонуну хөдөгөли долугу-биле хандырап дөш азы-чөмнүн ассортментиниң байлыгыңдын, чонуну културлуг хандырапчөчө улуг кичээлериң салып турар. Ол ышпан ном садымын ажылды база багай эвес. Планың оонадалан ажыр күүсөдир келген. Өөрдөгө номнары болгаш азы-бүрү урай-чөчөп литератарлар, брошюралар садыжы бар. Т. ОНДАР.

